

Tadqiqot UZ

**ЎЗБЕКИСТОН
ОЛИМЛАРИ ВА
ЁШЛАРИНИНГ
ИННОВАЦИОН
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАРИ
МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидаги изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

**31 AUGUST
№31**

CONFERENCES.UZ

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 31-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
16 - ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
31-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-16**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
31-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-16**

ТОШКЕНТ-2021

УУК 001 (062)

КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2021]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 31-қўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 август 2021 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2021. - 9 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шоҳида Юсуповна (Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети)

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Ҳамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

**ТЕХНИКА ВА ТЕХНОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ
ИННОВАЦИЯЛАР**

1. Hafizova Lobar Shomurodovna

TEKNOLOGIYA FANINI O'QITISHDA TABIIY MATERIALLAR BILAN ISHLASH DARSLARINING TA'LIM-TARBIYAVIY AHAMIYATI.....	7
---	---

ТЕХНИКА ВА ТЕХНОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

ТЕХНОЛОГИЯ ФАНИНИ О‘ҚИТИШДА ТАБИЙ МАТЕРИАЛЛАР БИЛАН ИШЛАШ ДАРСЛАРИНИНГ ТА‘ЛИМ-ТАРБИЯВИЙ АҲАМИЯТИ

Hafizova Lobar Shomurodovna

Navoiy viloyati Zarafshon shahar
5-maktab texnologiya fani o‘qituvchisi.
Telefon: +998(93)336 65 95.

Annotatsiya: Maqolada boshlang‘ich sinflarda texnologiya fani darslarida tabiiy materiallardan foydalanib mozaika usulida tabiat manzarlari, gullar, o‘yinchoqlar shaklini yasashning bolalarni har tomonlama barkamol shaxs etib tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etishi bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: Tabiiy material, tabiiy boyliklar, tabiiy materiallar burchagi, o‘yinchoq va buyum yasash, tarbiya, aqliy tafakkur, qobiliyat, ijodkorlik, tasavvur, diqqat, rivojlantirish.

Boshlang‘ich ta‘lim texnologiya fanining barcha bo‘limlaridagi mavzular bir-biri bilan uzviylikda bo‘lib, “Tabiiy va turli materiallar bilan ishlash” bo‘limi bilan bevosita bog‘liqligi bilan muhim ahamiyat kasb etadi. Jumladan, gazlama va tolali materiallar bilan ishlash, badiiy qurish-yasash va texnik modellashtirish bo‘limlari yuzasidan o‘tiladigan darslarida tabiiy materiallardan foydalanishga to‘g‘ri keladi.

O‘zbekiston tabiiy resurslar, foydali qazilmalar, metall va qotishmalar, plastmassalar, yog‘ochlar va o‘simliklarga boy o‘lkadir. Respublikamizning bu tabiiy boyliklari sanoatda, turmushda foydalaniladigan xom ashyo hisoblanadi. Kichik yoshdan boshlab bolalarda ona tabiatga qiziqish va muhabbatni, undagi go‘zalliklarni ko‘ra bilish hissini shakllantirishda, ularni ona tabiatni, Vatanimiz yer osti va yer osti boyliklarini asrab-avaylash ruhida tarbiyalash texnologiya fanining maqsad va vazifalaridan sanaladi.

Texnologiya darslarida tabiiy materiallardan: quritilgan barglar, gullar; poliz ekinlari - qovun, tarvuz, qovoq urug‘lari; mevalar – olcha, urik, shaftoli danaklari va shu kabilar; baliq tangalari va qanotlari, jo‘xori va makkajo‘xori sutralari, paxta chanog‘i, yong‘oq po‘sti va shu kabilardan keng foydalaniladi.

Tabiiy material – bolalar ijodkorligini rivojlantirish uchun asosiy tayanch hisoblanadi. O‘quvchilarga o‘yinchoq va buyumlar yasashda ulardan qanday foydalanishni o‘rgatish zarur. Shuning uchun texnologiya fani xonasida tabiiy materiallar burchagi tashkil etish lozim. O‘qituvchi tabiiy materiallar burchagiga yong‘oqlar, poliz ekinlari urug‘ni, mevalarning danaklarini, burglar va shoxchalarni, chiroyli toshchalar, chig‘anoqlarni, paxta, somon, bo‘g‘doy kabi o‘simlik kabilardan namunalarni qo‘yishi maqsadga muvofiq bo‘ladi.

Tabiiy materiallardan buyum va o‘yinchoqlarni tayyorlash – qiziqarli, oddiy bo‘lmagan va juda yoqimli mehnatdir. Tabiiy materiallar bilan ishlash bolaning aqliy tafakkuri va fikrlash qobiliyatining rivojlanishiga katta ta‘sir qiladi. O‘yinchoqlarni tabiiy materiallardan tayyorlashning qiziqarliligi bolalarning diqqatini rivojlantiradi, uning mustaqilligini oshiradi. Erkin diqqat shakllanadi.

Masalan, 2-sinfda “Urug‘lardan mozaika usulida kuzgi gullar shaklini yasash. Urug‘lardan mozaika usulida qo‘qongul shaklini yasash texnologik xaritasi yoki yasash bosqichlari” mavzusi bo‘yicha o‘tiladigan darsda kuzgu gullarni va qo‘qongul shaklini yasashda turli meva, sabzavot, daraxtlar urug‘laridan foydalaniladi. Mozaika usulida tasvirlar hosil qilish uchun turli rangdagi va turli shakldagi urug‘lar kerak bo‘lib, shaklni kerakli joylariga, kerakli rangda va shakldagi urug‘lardan foydalaniladi. Ba‘zi bir urug‘larni o‘rtasidan bo‘lib ishlatiladi yoki kerakli shakllarga keltirish uchun pichoqchadan foydalaniladi. Urug‘larni karton qog‘ozga elimlashda gul shakllaridagi har bir detalni joy-joyiga qo‘yish uchun o‘quvchi tasavvur qiladi, ijod qiladi, ularni

diqqat bilan ko'rib chiqadi. Bunday mashg'ulotlar bolalarning qiziquvchanligini qoniqtiradi.

Tabiiy materialdan o'yinchoqlar yasash mehnati individual yoki jamoaviy bo'lishi mumkin. Jamoa bo'lib mehnat qilish bolalar o'rtasida o'zaro do'stona va hamjihatlik muhitni yuzaga keltiradi. O'qituvchi darsda hamkorlikda o'yinchoqlar yasashni tashkil etish orqali bolalarga jamoaviy mehnatning natijasini, foydasini tushuntirishi lozim. Masalan, 3-sinfda "Somondan applikasiya usulida manzara, hayvonlar, gullar, jonivorlar shaklini yasash" mavzusidagi darsda o'qituvchi sinf o'quvchilarini 4-5 nafardan guruhlariga ajratib, birgalikda ishlash jarayoni quyidagicha tashkil etiladi:

1. O'qituvchi yig'ib olingan bo'g'doy qalamchalari(somon)ni dazmollab, o'zi tayyorlaydi.
2. Qog'ozga o'ylangan kompozitsiya chizib olinadi.
3. Dazmollangan somon qalamchalari kompozitsiyaning kerakli joylariga moslab qog'oz ustidan yelim yordamida yopishtirib chiqiladi.
4. Yaratilgan asar janriga ko'ra, unga ishlov beriladi. Bu o'qituvchi yordamida amalga oshiriladi.

Tabiiy materiallardan o'yinchoqlarni tayyorlash ham bolalarni qulay emotsional yo'nal tirish, mehnatda muloqot quvonchi, chiroyli o'yinchoq yasash jarayonida rohatlanish hissi umumiy rivojlanishi uchun juda muhimdir. Tabiiy materiallardan o'yinchoqlar yasash mehnati bola shaxsining rivojlanishiga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. "Texnologiya fani o'quv dasturi" (1-9-sinf). 2017-yil.
2. X.R. Sanaqulov, D.P. Xodiyeva, A.K. Sanaqulova "Texnologiya" 2-sinf darsligi. T.: "Sharq". 2018-yil.
3. "Texnologiya va uni o'qitish metodikasi" fanidan o'quv-uslubiy majmua. Namangan davlat universiteti, 2019-yil.
4. X.R. Sanaqulov, D.P. Xodiyeva, A.K. Sanaqulova "Texnologiya" 3-sinf darsligi. T.: "Sharq". 2019-yil.

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 31-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(16-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.08.2021

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000